

דברי תורה לחג הסוכות:

ידוע כי רמ"ח מצוות עשה שבתורה הם כנגד רמ"ח איבריו של האדם ושס"ה מצוות לא תעשה הם כנגד שס"ה גידיו של האדם. ולכל אבר ואבר יש מצוה שנותנת חיות וכח לאבר שכנגד המצוה, ואילו מצוות סוכה נכנסים אליה עם כל הגוף, כמו שאומר הגאון מוילנא שבמצוות סוכה, וישב ארץ ישראל נכנס האדם בשלמותו לתוך המצווה. ומצוה זו נותנת כח לכל הרמ"ח איברים ושס"ה הגידים ומצוה זו חשובה היא ושקולה כנגד כל המצוות.

***ברכת שמעון**

בגמ' נאמר "המצטער פטור מהסוכה". מי שיש לו צער ח"ו יכול ע"י קיום מצוות סוכה להיפטר מהצער, וכמובן כוונתו לקיום מצוות סוכה כראוי בשלוח ונחת ולכבד את האושפיזין הנמצאים בסוכה.

***צמח צדיק**

בספר החינוך נאמר כי ארבעת המינים דומים לאיברים היקרים שבאדם: אתרוג דומה ללב, לולב לעמוד השדרה, עלי ההדס לעיניים, ועלי הערבה לשפתיים, כי לכל אדם יש אברים שהוא תיקן אותם יותר וישנם אברים שיש לו הרבה עוד מה לתקן, ולכן נתן לנו הקב"ה את המצוה של ארבעת המינים שנוכל לתקן את כל אברינו החשובים.

***שפת אמת**

בהושענות אומרים אנו: "הושע נא למען פארך" ופירש רבי ישראל מרוזין זי"ע, על פי דבריו של הרב הקדוש ר' לוי יצחק מברדיטשוב זי"ע, שאמר לקב"ה: אם אינך מושיע את ישראל אומר לך שתפילין פסולים, כי הלא ידוע שבתפילין של הקב"ה כתוב מי כעמך ישראל, ואם עם ישראל בצרות אין זו האומה החשובה ואם כן התפילין פסולות. ולפי זה יובן מה שאנו מבקשים "למען פארך" - למען התפילין של הקב"ה שנקראים פאר, שיושיע את עם ישראל כדי שהתפילין של הקב"ה לא יהיו פסולות.

***נר ישראל**

מדוע חובטים אנו את הערבה בהושענה רבה? אמרו צדיקים שהלא 4 המינים רומזים כנגד 4 סוגי יהודים: האתרוג יש בו ריח וטעם, שזה מעשים טובים ותורה, ובלולב (תמר) יש רק טעם, בהדס יש רק ריח ובערבה אין כלום, ולכן אם הערבה עמדה יחד עם שאר המינים כל החג ולא למדה לקח - חובטים אותה בקרקע, ללמדנו שכאשר נמצאים בעולם ורואים בני אדם המקיימים מצוות ומעשים טובים, ובפרט בחג הזה שאנו מוקפים במצוות, שנלמד מכך ונידבק במעשים הטובים להתנהג כראוי במשך כל השנה.

בסכת תשבו שבעת ימים כל האזרח בישראל ישבו בסכת למען ידעו דורותיכם כי בסכות הושבתי את בני ישראל (ויקרא, אמור)

הנה, ב"סכת" הראשון והשני כתוב חסר (בסכת) והשלישי כתוב "בסכות" מלא, מדוע? ונראה דהלכה היא שסוכה מותרת לא להיות מוקפת מארבע צדדים, רק בשלש דפנות, או אפילו שתי דפנות והשלישית די לה בטפח, אבל הסכות שעשה הקב"ה לעם ישראל במדבר היו ענני הכבוד, מוקפים מארבע רוחות ומלטה ומלמעלה עננים, וזה שרמז הכתוב "בסכת תשבו" – "כל האזרח בישראל ישבו בסכת", הסוכות שאתם ישובים בהם מותרים להיות חסרים, לא מוקפים

מארבע צדדים, אבל "למען ידעו דורותיכם כי בסכות הושבתי" מה שאני הושבתי את בני במדבר, היו סוכות מוקפים מכל הצדדים.

בצילא דמהימנותא כתוב בזוהר הקדוש, בשעה שהאדם יושב בסוכה השכינה פורסת כנפיה עליו, ואברהם יצחק ויעקב משה אהרן ודוד המלך, עושים מדוריהם אצלו. את דברי הזוהר נבין על פי מעשה שהובא בחז"ל (בבא מציעא פ"ה):

פעם הובילו עגל לשחיטה, בדרך ברח והתחבא תחת כנפי כסותו של רבינו הקדוש, הלא הוא ר' יהודה הנשיא שעבר אז ברחוב ובכה שירחם עליו וישמרהו מלהשחט, אמר לו רבינו הקדוש, לך שלכך נוצרת, אמרו בשמים מכיוון שלא ריחם על העגל, שיבואו עליו ויסורין ובאו יסורין על רבינו הקדוש.

ויש לשאול, וכי רבי לא ענה נכון לעגל? אלא מכיוון שהעגל בא אליו והתחבא תחת חסותו, יש לדנו דין אחר ולחוס ולהצילו. אף כאן, אנו באים כעת אחרי יום הדין בסוכות לחסות בצילו של הקב"ה, שהסוכה היא צילו של הקב"ה, לכן אפילו שאיננו ראויים לחסד, מכל מקום יש עלינו עתה דין חדש שהקב"ה פורס צילו עלינו ומגן עלינו מכל רע.

כי בסוכות הושבתי את בני ישראל מדוע עושים רק זכר לסוכות שהם ענני הכבוד, שד' הקיף בהם את בני ישראל ולא עושים זכר למן ולבאר? ונראה דבמן התלוננו עליו בני ישראל שהוא לחם הקלוקל ונענשו עליו, וכן ע"י הבאר נענשו משה ואהרן ודברים שהיו ע"י עונש אין נאה לעשות זכר להם, אבל הסוכות שהם ענני הכבוד שהגנו על ישראל והיו מאוחדים בתוכם, והם זכר לאחדות ושלוש בישראל, להם נאה לעשות זכר, שתמיד ישררו אחדות ושלוש בישראל.

איך עשה אברהם אבינו סוכה למלאכים - תחת האילן?

על הפסוק בפרשת וירא "והשענו תחת העץ" שאמר אברהם אבינו כאשר הכניס את שלושת המלאכים, אמרו חז"ל (ראש השנה יא) שבסוכת היה מעשה זה.

מסביר הגאון ר' חיים קנייבסקי שליט"א: מכיוון שאברהם אבינו קיים את כל התורה כולה נראה שאותו עץ שתחתיו ישבו היה תלוש מהאדמה וכדברי המדרש (במדבר רבה, פרשה יד) "והשענו תחת העץ- שעשה להם סוכה". ולפי זה הוא מפרש את המשך הפסוק: "ואקחה פת לחם וגו' אחר תעבורו כי על כן עברתם על עבדכם", שכן הולכי דרכים פטורים מן הסוכה, אך התבאר להלכה (אורח החיים סימן תרמ ס"ק מ') שאם הזדמנה לו סוכה בלי טורח- חייב בסוכה, וזו כוונת אברהם: "כי על כן עברתם על עבדכם", והזדמנה לכם סוכה בלי טורח, ולכן הכנסו ותאכלו פת לחם בסוכה.

סוכה דירת ארעי

פעם בא אל ה"חפץ חיים" תייר ממדינה רחוקה, הלה חשב כי לאור גדלותו של החפץ חיים כפי שהוא שמע בוודאי ימצא אותו בדירה מרווחת המרוהטת ברהיטים נאים, אך בהכנסו לבית הופתע לחלוטין, הוא מצא את החפץ חיים בתוך דירה עם מספר רהיטים דלים ופשוטים, "רבי" פנה אליו התייר "היכן הרהיטים שלך?"- והיכן הרהיטים שלך? אינני רואה אותם!" השיב לו החפץ חיים בשאלה "אני" ענה התייר "נמצא בדרך, על כן אין עמי רהיטים" אף אני" נענה החפץ חיים ואמר – "נמצא רק בדרך, העולם הזה פרודור לעולם הבא..."

דברי תורה לשמחת תורה:

וישמן ישרון ויבעט (דברים לב טו)

משל לשתי אחיות שהאחת גרה בעיר פלונית והשניה בעיר אחרת, רחוקות אשה מרעותה כברת ארץ. בכלה של האחת היה סוחר עשיר מופלג ואילו השניה הייתה נשואה לעני מרוד.

מנהג היה בידן של האחיות שבכל שנה ושנה נסעו לבקר אשה אל אחותה לראות את שלומה ושלום בני ביתה. פעם אחת כשבאה העניה לבקר את אחותה העשירה ישבו שניהן בחדר אחד ושוחחו. שאלה העניה את העשירה: אחותי היקרה, מדוע פניך רעים ואת כה עצובה? הרי אמרת לי כי ברוך השם את ובני ביתך בריאים ושלמים? דעי לך- ענתה האחיות העשירה כי מכל העונג שראית בביתי המלא כל טוב, אינני נהנית אף רגע אחד ואיני שמחה בכל הטוב, כי בעלי אינו עושה את רצוני והוא מזלזל בי!.. אמת הדבר שיש לי תכשיטים מפוארים ובית מהודר אבל מכיוון שבעלי אינו נוהג בי בכבוד גורם לי הדבר צער תמיד!...

אבל עליך אחותי אני מתפלאת – המשיכה האחיות העשירה שכן אני יודעת את מצבך, שאת עניה ודלה, וכל ימך תחיי חיי מער בלחם צר ומים לחץ, ואילו פניך צוהלים כאיש שאין לו שום מחסור? אכן כן- ענתה האחיות העניה – אני שמחה למרות שאין בביתי מאומה אבל לעומת זאת בעלי משתדל תמיד למלא את כל רצוני והוא נוהג בי בכבוד מלכים, לכן אני מאושרת במעט שנתן לי ד' יותר מבית מלא כל עונג. כן הוא גם הנמשל פעמים שאדם מפאיר את התורה ומוציא על כך ממון רב בקנותו כתר תורה מכסף טהור, ומעיל של קטיפה רקומה, אבל לתורה אין כל שמחה מזה כאשר עם כל זה אינו ממלא אחר "בקשותיה" (מצוות התורה) ולעומת זאת התורה שמחה ביותר מאיש עני, אשר הוא מקיים כל דבריה ודקדוקיה בשמחה, אף שאין ידו משגת להוציא כסף לקנות לה תכשיטים ולהעמידה בארון של זהב!

****החפץ חיים***

והיה כי תמצאן אתו רעות רבות וצרות וענתה השירה הזאת לפניו לעד כי לא תשכח מפי זרעו (דברים לא, כא)
בפסוק זה אנו מוצאים הבטחה שגם בתקופות הקשות ביותר בעיתות צרה ומצוקה ימשיכו בני ישראל לעסוק בתורה ודברי התורה לא ישכחו מפיהם עד עולם.

מעשה שהיה בגאון רבי יצחק זאב סולובייצ'יק מבריסק בעת מלחמת העולם נסע הרב עם יהודים רבים בברחם מפני האויב. בהיותם בדרך החלה הפגזה של מטוסי אויב מן האויר ומן ההדף של אחד הפגזים התהפכה העגלה, והנוסעים בה נזרקו אל צידי הדרך. שכב הרב מבריסק מתחת לשיח כשמעל ראשו מתעופפים פצצות וחלקי פגזים. באותה שעה נוראה היה הרב מבריסק שקוע בלימוד וחידוש מהלך שלם בדברי הרמב"ם!

****וקראת לשבת עונג***

יערף כמטר לקחי תזל כטל אמרתי (דברים לב, א-ב)

כאשר יורד גשם או הטל על גינת הירק אין השפעה טובה ניכרת מיד על הירקות. ברגע זה לא רואים שום שינוי וזה מרטיב ומלכלך. אולם לאחר זמן, כאשר הירק גדל יפה, אנו מבינים כי הגשם שהשקה אותו פעל והצמיח אותו לשיאו.

ממש כמו הגשם והטל כך הוא גם האדם שלומד תורה ומקיים את מצוות ד', אין ההשפעה המבורכת ניכרת מיד וזה קשה, אולם לאחר זמן כאשר רואים את האדם ומידותיו הנעלות עד שהבריות אומרות: ראוי לפלוני כמה נאים דרכיו, כמה מתוקנים מעשיו, אשרי אביו שלימדו תורה, אשרי רבו שלמדו תורה, אז מבינים את רוב הברכה שקיבל בלימודו ובקיום המצוות.

****רבי בונים מפרשיסחא***

תורה צוה לנו משה מורשה קהלת יעקב (דברים לג, ד)

מה מלמדת אותנו התורה בכך שהיא "מורשה" לנו? אלא כאשר כלה מקבלת במתנה זוג פמוטים חדש היא שמחה במתנה מאוד. לעומת זאת כאשר היא מקבלת זוג פמוטים בירושה מסבתה הם יקרים בעיניה עד מאוד ולעולם לא תחליפם באחרים!

כך גם התורה הקדושה שהיא לנו "ירושה" לעולם לא נחליפה באחרת, ואף לא במשחקים ודברים אחרים בשעת לימוד התורה.

*** (ר) משה פיינשטיין זצ"ל)**

תורה צוה לנו משה מורשה קהילת יעקב (דברים לג, ד)

מדיני כתיבת ספר התורה נלמד לדעת כיצד יש לנהוג ב"קהילות יעקב" (עם ישראל). כשם שספר תורה כשר רק כאשר כל יריעותיו תפורות יחדיו ואז יש בו את כל דיני קדושת ספר תורה, כך גם "קהילת יעקב" היא קדושה רק כאשר כל היהודים מאוחדים ואין מריבה ביניהם.

וכן כשם שספר תורה אסור שאות אחת שבו תגע בחברתה, כך גם ב"קהילת יעקב" אסור לאדם לפגוע ברעהו לרעה.

וכשם שבספר תורה אות שהתרחקה יותר מידי היא פסולה, כך גם ב"קהילת יעקב" אין להרחיק אף אחד אלא לקרב כל יהודי לאביו שבשמים.

*** (חמ"ח מפיוטרקוב)**